

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Tangazo la Serikali Na. 583 la tarehe 18/12/2015

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA)

(SURA YA 287)

SHERIA NDOGO

(Zimetungwa chini ya kifungu cha 153)

SHERIA NDOGO ZA (AFYA NA USAFI WA MAZINGIRA) ZA HALMASHAURI YA WILAYA YA GEITA, 2015

SEHEMU YA KWANZA

UTANGULIZI

Jina na mwanzo wa kutumika

1. Sheria Ndogo hizi zitaitwa Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita za Mwaka, 2015 na zitaanza kutumika baada ya kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali.

Matumizi

2. Sheria Ndogo hizi zitatumika katika eneo lote lililo chini ya Mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Geita.

Tafsiri

3. Katika Sheria Ndogo hizi isipokuwa itakapoelezwa vinginevyo:-

“Afisa Muidhiniwa” maana yake ni Mganga Mkuu wa Wilaya, Afisa afya, Daktari wa Binadamu, Daktari wa Mifugo, Afisa Afya Msaidizi, Afisa Mtendaji wa kata, Afisa Mtendaji wa Kijiji, Mkuu wa soko, Mkaguzi wa Wilaya pamoja na Afisa yeyote

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

atakayeteuliwa na Halmashauri kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

“Afya” maana yake ni hali timilifu ya kimwili, kiakili na kijamii.

“Chakula” maana yake ni kitu chochote kinacholiwa na kunywewa na binadamu isipokuwa madawa, hii ni pamoja na:-

- (a) kitu chochote kinachotumika katika matengenezo ya chakula;
- (b) kitu chochote kinachoongeza ladha ya chakula;
- (c) kitu chochote kinachobadili rangi ya chakula (binzari n.k).

“Choo cha kuvuta” maana yake ni choo ambacho kimejengwa na kuunganishwa na maji na kuwa na tanki ya kusukuma maji kwa ajili ya kuondoa uchafu hadi mahali palipoandaliwa;

“Choo bora” maana yake ni choo chochote cha maji chenye sakafu, banda imara la kudumu, limezekwa, lina mlango imara, bomba la kutolea hewa chafu na lenye mfuniko kwenye tundu la choo na shimo salama na safi kwa ajili ya kutupa kinyesi na mkojo wa binadamu, lililojengwa kwa vifaa vya kudumu, lenye vipimo vya futi 4 x 3 na kimo cha futi 12 na zaidi, au

“Choo cha Umma” maana yake ni choo kilichojengwa na Halmashauri au wakala wake kwa matumizi ya umma;

“Eneo la wazi” maana yake ni eneo lililo chini ya Halmashauri ambalo limekatazwa kufanyia shughuli ambayo haihusiani na matumizi yaliyokusudiwa;

“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Geita;

“Hati ya usafi” maana yake ni hati itakayotolewa na Afisa Muidhiniwa inayothibitisha kukaguliwa kwa maeneo yote yaliyotajwa katika Sheria Ndogo hizi kulingana na Kanuni za Afya;

“Jengo la biashara” maana yake ni jengo lolote lililojengwa na kuidhinishwa na Halmashauri kufanya biashara iliyokusudiwa;

“Kaya” maana yake ni familia ya watu akiwemo baba, mama, mtoto au watoto na mtu mwingine yeyote anayeishi na familia hiyo,

au watu wanaokaa katika nyumba moja na kuishi kama familia au mtu yeyote anayeishi peke yake katika chumba au nyumba; “Kero au chukizo” maana yake ni kitu chochote ambacho kipo katika hali yoyote iwe kinatumika, kimewekwa, kimejengwa, au ni kichafu kiasi cha kusababisha.

- (a) hatari kwa viumbe na maisha ya binadamu.
- (b) harufu mbaya na kuudhi.
- (c) kuzaliana kwa wadudu na wanyama hatari kama vile nzi, mende, sisimizi, panya, nyoka, nyuki, kunguni au aviumbe wengine hatari;
- (d) magonjwa kwa binadamu, kuhifadhi mbu, nzi, panya na viumbe wenye madhara;

“Kituo cha taka” maana yake ni kizimba cha taka (refuse bin container) kilichowekwa na Halmashauri kwa madhumuni ya kuweka taka ngumu kabla ya kusafirishwa hadi kwenye dampo la taka ngumu la Halmashauri.

“Maji taka” kama ilivyo katika Sheria ya Mazingira 2004 ni pamoja na taka zinazotokana na kinyesi, mkojo na jasho, uchafu wa majimaji kutoka majumbani, taasisi, majengo ya biashara na viwandani.

“Mazao au mimea marefu” maana yake ni mazao au mimea inayozidi sentimita 15 kwenda juu kama vile Mtama, Mihogo, Mahindi, Mbaazi, Uwele na mengine yote yale yanayofanana na hayo;

“Mkazi” maana yake ni mtu yeyote anayeishi katika eneo la Halmashauri na ambaye ana kaya au anaishi katika kaya au taasisi iliyopo katika eneo la Halmashauri.

“Mmiliki” maana yake ni mtu yeyote ambaye ana miliki ardhi, sehemu za starehe, nyumba za kulala wageni, nyumba za kuuzia vyakula, kumbi za starehe, mpangaji, wakala wa mpangishaji wa nyumba au jengo na makazi yoyote katika

- mtaa, endapo mazungira husika ni mtaa au barabara za mtaa;
- “Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi wa Halmashauri pamoja na Afisa yeyote atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
- “Mzalishaji wa taka ngumu” maana yake ni mtu yeyote, kaya, taasisi, biashara, kiwanda ambaye katika kutekeleza shughuli zake huzalisha taka.
- “Pavement” maana yake ni sakafu imara ya mawe au matofali ya saruji au udongo yaliyochomwa na kujengewa kutoka katika nyumba hadi katika mfereji au barabara, kwa waendao kwa miguu au watazamaji wa vitu madukani.
- “Pipa la taka” maana yake ni chombo chochote chenye mfuniko kinachoweza kuhifadhi taka ngumu zinazozalishwa majumbani, sehemu za biashara, maofisini ili zisisambae na kuchafua mazingira.
- “Taka” kama ilivyo katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, 2004 maana yake ni kitu chochote kimiminika, kigumu, gesi na mionzi, kinachotoa harufu mbaya, au kilichohifadhiwa katika mazingira ya hali ya ujazo, uozo au hali nyingine yoyote inayosababisha uharibifu wa mazingira, ambayo inajumuisha taka.
- “Taka Ngumu” kama ilivyo katika Sheria ya Usimamizi wa mazingira, 2004 ni taka ambazo haziko katika umajimaji kutoka majumbani, katika majengo ya biashara, viwandani na kutoka katika shughuli za kilimo, pamoja na taka za vyakula, karatasi plastiki au taka laini zinazotokana na ujenzi au ubomoaji majengo utengenezaji bustani na shughuli za uchimbaji madini, mizoga ya wanyama na mabaki ya magari mabovu (scraps).
- “Taka za Majumbani” maana yake itajumuisha mabaki ya chakula, maganda ya matunda, majivu, kinyesi cha mifugo, taka za bustani, marapurapu ya nguo, karatasi za aina mbalimbali na vitu vingine ambavyo baada ya kuvitumia hutupwa.
- “Taka za Viwandani” kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004, maana yake ni

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

uchafu unaotokana na uzalishaji viwandani au uchafu usiotokana na uzalishaji viwandani ambao ni chanzo cha nishati, maji, mimea iliyotiwa dawa, au mawasiliano, pamoja na taka nyinginezo ngumu kama zilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, 2004 sehemu ya IX.

“Uchafu Hatari” kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Mazingira Na 20 ya mwaka 2004, maana yake ni kitu chochote kigumu, chenye majimaji, gesi au taka zitokazo viwandani, au mafuta machafu, ambayo yanaleta athari za kikemia, kwa binadamu au mazingira.

“Uchunguzi wa Afya” maana yake ni hali ya mtu kupima afya yake kwa kuchukuliwa vipimo vya ndani na nje ya mwili ili kubaini kuwepo kwa vijidudu vya magonjwa vinavyoweza kuleta maambukizi.

“Ufugaji wa ndani” maana yake ni ufugaji wa mifugo ndani ya eneo lililoruhusiwa tu.

“Vyakula vya kupikwa au kukaangwa” maana yake ni inajumuisha maandazi, vitumbua, 5chapati, mikate, samaki, chipsi, kuku na vinginevyo

“Wakala” maana yake ni mtu binafsi au kikundi cha watu, kampuni, taasisi au shirika aliyeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

SEHEMU YA PILI
USAFI WA MAZINGIRA

Wajibu wa kufanya usafi wa mazingira

4.-(1) Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi au mfanyabiashara anayemiliki eneo la nyumba kuhakikisha kwamba anafanya usafi wa mazingira yanayozunguka makazi au eneo lake kwa kuhakikisha kwamba;

(a) majani yanayozunguka nyumba yake yanakatwa au kupaliliwa katika eneo lote hadi mwanzo wa mipaka ya barabara ya mbele ya nyumba yake au eneo lake;

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

(b) taka taka zitakusanywa, kuhifadhiwa na kupelekwa katika eneo lililoruhusiwa na Halmashauri;

kushiriki
shughuli za
usafi wa
mazingira

5.-(1) Halmashauri imetenga kila siku ya Jumamosi ya wiki ya kwanza na Jumamosi ya wiki ya mwisho ya kila mwezi kuwa ni siku za wananchi kushiriki katika shughuli za usafi wa mazingira katika maeneo ya Halmashauri.

(2) Itakuwa ni wajibu wa kila mwananchi kuhakikisha kwamba anashiriki katika shughuli za usafi wa mazingira katika siku maalum zilizopangwa na Halmashauri na mwananchi atakayekataa kushiriki katika shughuli za kufanya usafi atakuwa ametenda kosa.

(3) Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au kiwanja au eneo lolote ambalo halijaendelezwa kufanya usafi katika eneo hilo mara kwa mara.

Mimea
mirefu mjini

6. *kimefutwa*

Usafi wa
mifereji ya
maji ya
mvua.

7. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba kuondoa uchafu kama vile mchanga, majani, nyasi au vitu vingine vinavyofanana na hivyo kwenye mfereji wa maji ya mvua unaozunguka au kupita kando ya nyumba yake au eneo la biashara yake, kiwanja chake na kuhakikisha mfereji huo unakuwa msafi, na imara siku zote.

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Kujenga pavement

8. (1) Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba kuweka sehemu ya waenda kwa miguu “pavement” mbele ya nyumba au biashara yake kwa kadri atakavyoelekezwa na Halmashauri.

(2) Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kuweka biashara ya aina yoyote aidha kwa kuuza au kwa maonyesho katika mfereji au katika pavement.

Uwekaji taa za nje ya nyumba

9. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba, mpangaji au mfanyabiashara kuweka taa yenye mwanga nje ya jengo analoishi au analolitumia kwa shughuli yoyote na atatakiwa kuiwasha wakati wa usiku.

Kupaka rangi majengo

10. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au mpangaji au mfanyabiashara kuhakikisha kwamba anapaka rangi nyumba yake au duka lake ndani na nje kila itakapochakaa.

Wajibu wa kuondoa na kudhibiti mazalia ya mbu.

11. Itakuwa ni wajibu wa mmiliki wa nyumba kuhakikisha kuwa hakuna mkusanyiko wa maji, maji machafu, takataka au kitu chochote cha majimaji au kigumu ambacho kinaweza kuruhusu kuwepo kwa mazalia ya mbu au wadudu wengine wenye madhara kwa afya ya binadamu.

Biashara ya miwa na matunda

12.-(1) Itakuwa ni wajibu wa kila mfanyabiashara ya matunda au miwa kuhakikisha kuwa ana chombo maalum cha kuhifadhia maganda au mabaki ya matunda.

(2) Ni marufuku mtu yeyote kufanya biashara ya matunda au miwa pembeni mwa barabara au katika maeneo yasiyoruhusiwa.

Upulizaji dawa

13. Ni marufuku kwa mtu yeyote kuendesha biashara ya upulizaji dawa “Fumigation” au biashara ya kuuwa wadudu au wanyama waharibifu katika nyumba yoyote au mahali popote bila kuwa na cheti cha taaluma kinachotambuliwa na Serikali na awe na leseni hai kutoka Halmashauri.

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Matengenezo ya magari, pikipiki na mitambo

14. (1) Matengenezo ya magari, pikipiki na mitambo yatatakiwa kufanyika kwenye karakana, gereji au maeneo yaliyoruhusiwa baada ya kupata kibali rasmi kutoka Halmashauri.

Kuegesha magari mabovu

(2) Ni marufuku kwa mtu yeyote kuegesha magari mabovu kwenye njia ya miguu, mtaa, uchochoro, mtaro, maeneo ya wazi, barabarani na kusababisha adha kwa wakazi au watumiaji wa njia hiyo.

(3) Ni marufuku kwa mtu yeyote kutengeneza gari, pikipiki au mtambo wowote katika eneo la makazi, eneo la wazi au eneo ambalo halikutengwa kwa shughuli hiyo.

SEHEMU YA III
UIMARISHAJI WA AFYA

Usalama wa maji ya kunywa.

15. Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi kuhakikisha kwamba maji yote yanayotumika kwa kunywa ni safi na salama kwa kuyachemsha bila kujali yametoka kwenye chanzo gani cha maji.

Utengenezaji, na uuzaji vyakula.

16.-(1) Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kutengeneza, kuchoma, kupima, kuchemsha au kuuza chakula cha aina yoyote mahali popote mtaani, uchochoroni, magengeni au kwenye nyumba yoyote mpaka awe ametimiza masharti na kanuni za afya na amepata kibali kutoka kwa Bwana Afya wa Halmashauri.

Uuzaji vyakula vilivyopikwa

(2) Itakuwa ni wajibu wa kila mtu anayeendesha biashara ya vyakula vya kupikwa au kukaangwa kuhakikisha kwamba vyakula hivyo vinahifadhiwa kwenye sanduku lililotengenezwa kwa mbaao safi na kuwekwa kioo kuzuia nzi, vumbi na wadudu waletao madhara kwa afya kwa binadamu.

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Usalama wa vyakula.

(3)Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kuuza vyakula visivyopikwa vikiwa vimewekwa chini, vyakula vyote vitatakiwa kuwekwa juu ya meza.

Uzuiaji wa shughuli mbalimbali wakati wa Magonjwa ya mlipuko

17.-(1)Afisa Muidhiniwa anaweza kutoa amri ya kuzuia shughuli yoyote isifanyike kama vile utengenezaji wa vyakula, pombe, mijumuiko, sherehe na mikusanyiko yoyote kwa kutangaza kwa njia ya kipaza sauti, maandishi, au kupitia vyombo vya habari endapo atakuwa na sababu ya kuamini kwamba shughuli hiyo inaweza kusababisha kuenea kwa magonjwa ya mlipuko na kuleta athari kwa maisha ya binadamu.

Ukamataji wa vyombo vilivyotumika kuhifadhia chakula.

(2)Vyakula, vyombo na vifaa vingine vyovyote vitakavyokamatwa baada ya kutolewa amri ya kuzuia kufanyika kwa shughuli hiyo ambavyo vitakuwa vimetumika kutunzia, kubebea, kuhifadhia na kusafirishia vitaharibiwa na Halmashauri haitahusika na gharama zozote zitakazotokea wakati wa utekelezaji wa amri hiyo.

(3)Mtu yeyote atakayekataa kutii amri iliyotolewa atakuwa ametenda kosa.

Machinjio na maduka ya nyama

18.-(1)Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa duka la kuuzia nyama (Butcher) kuhakikisha kwamba duka lake;

- (a) jengo la kudumu lililosakafiwa kwa marumaru nyeupe hadi urefu wa futi 6 kutoka usawa wa sakafu,
- (b) lina maji safi, magogo na misumeno ya kukatia nyama;
- (c) lina kabati ya vioo na jokofu la kuhifadhia nyama; sehemu za mizani;
- (d) kuna pipa la kuhifadhia taka taka;

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

(e) muuzaji ana vazi jeupe pamoja na Apron nyeupe;

(f) muuzaji anapima afya kila baada ya miezi sita

Kuchinja na kuuza nyama mahali pasiporuhusiwa

(2)Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kuchinja, au kuuza nyama ya aina yoyote katika maeneo yasiyokuwa machinjio au maduka ya nyama au katika maeneo yasiyoruhusiwa na Halmashauri.

Ufugaji mjini

19.-(1)Ufugaji unaoruhusiwa ni ule ambao hauleti kero kwa majirani, yaani ufugaji wa ndani (zero grazing) kwenye zizi na kwa kuzingatia idadi ya mifugo inayoruhusiwa au katika maeneo yaliyotengwa kama malisho ya mifugo.

(2)Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kuacha mifugo au kusababisha mifugo kuachwa kuzurura ovyo mitaani, barabarani au kuchungwa kwenye eneo lolote lisiloruhusiwa.

Usafi wa zizi

(3)Itakuwa ni wajibu wa kila mfugaji kuhakikisha kwamba sehemu anayotumia kufugia;

(a) inakuwa katika hali ya usafi wakati wote;

(b) anakusanya uchafu wowote utokanao na wanyama kama vile kinyesi, manyoya na nyasi au mabaki ya vyakula na kwenda kutupwa kwenye dampo au kupelekwa shambani kama mbolea.

Uendeshaji wa biashara ya Hoteli na Hosteli.

20.-(1)Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba za kulala wageni na hosteli au nyumba za biashara kuhakikisha anapata kibali kutoka Halmashauri kabla hajaanza biashara,

(2)Endapo mmiliki hajakidhi masharti ya kiafya Halmashauri inaweza kuzuia kibali cha kuendesha biashara ya hoteli au hosteli mpaka hapo mmiliki atakapokuwa amekidhi masharti ya kiafya

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

yaliyotolewa na Halmashauri.

Mahitaji ya
nyumba ya
wageni na
Hosteli

(3) Kibali cha kuendesha biashara ya nyumba ya kulala wageni, mgahawa, Hoteli na Hosteli kitatolewa baada ya Halmashauri kujiridhisha kuwa mahitaji yafuatayo yamezingatiwa:-

- (a) mwanga na hewa ya kutosha;
- (b) nafasi na vifaa (samani) za kutosha;
- (c) uimara wa jengo;
- (d) mfumo wa uondoshaji wa maji taka, miminika na taka ngumu;
- (e) usafi wa jumla wa jengo na vifaa vyake;
- (f) utoshelezaji wa vyoo na mabafu kwa jinsia zote;
- (g) vifaa vya zima moto.
- (h) tanki la kuhifadhia maji safi; na
- (i) vyoo na bafu vimesakafiwa kwa vigae au marumaru na kuta zake zimewekwa vigae kiasi cha futi sita toka usawa wa sakafu.

Upimaji wa
afya

21.-(1) Itakuwa ni wajibu wa kila mhudumu wa hoteli, mgahawa, baa, bucha sehemu za kuokea mikate, nyumba za kulala wageni, grosari au mtu yeyote anayetengeneza chakula kwa ajili ya kuuza kupima afya zao kila baada ya miezi sita na watalipa ada ya upimaji wa afya kiasi cha shilingi elfu tano (Tsh.5, 000/=).

(2) Mmiliki yeyote atakayeruhusu mhudumu yeyote kufanya kazi bila kupimwa afya yake atawajibika kulipa faini isiyozidi shilingi elfu hamsini.

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Uwezo wa kukagua.

22.-(1)Afisa Muidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuingia katika jengo lolote wakati wowote wakati wa saa za kazi kukagua utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

Kufungwa kwa jengo la biashara lisilokidhi masharti ya afya.

(2)Afisa Muidhinwa atakuwa na uwezo wa kuagiza kufungwa kwa biashara yoyote au jengo ambalo halijakaguliwa au lililokaguliwa na kukutwa limekiuka kanuni na masharti ya afya.

Ada ya ukaguzi wa afya.

23.-(1)Halmashauri itatoza ada ya ukaguzi wa afya ambayo italipwa kwa mwaka kabla ya mwombaji kupewa leseni ya biashara.

Viwango vya ada.

(2)Viwango vya ada ya ukaguzi wa afya vitakuwa kama vilivyoainishwa katika jedwali la pili la Sheria Ndogo hizi.

Muda wa kulipa ada.

(3)Ada ya ukaguzi wa afya italipwa kila mwanzo wa mwaka wa fedha wa Halmashauri, yaani mwezi Julai.

(4)Mtu yeyote atakayeshindwa kulipa ada katika kipindi cha miezi miwili baada ya mwaka wa fedha kuanza atawajibika kulipa kiwango hicho pamoja na adhabu ya asilimia hamsini ya kiwango anachodaiwa.

**SEHEMU YA III
UTUPAJI TAKA**

Wajibu wa Halmashauri

24.-(1)Halmashauri itatenga eneo maalum kwa ajili ya kutupia taka (dampo) na kutoa huduma ya uzoaji taka kwa malipo kutoka kwa wazalishaji hadi kwenye dampo.

(2)Halmashauri itakuwa na jukumu la kuhamasisha uundaji wa Vikundi Jamii (CBOs) na kuvitambua ili kuviwezesha kufanya shughuli za udhibiti wa taka ngumu pamoja na usafi wa mazingira

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

katika mitaa baada ya kuingia mkataba na Halmashauri.

Wajibu wa kuwa na pipa la taka.

25.-(1)Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au mpangaji au mfanyabiashara kuhakikisha kuwa ana chombo imara chenye mfuniko kwa ajili kuhifadhia taka ngumu kabla hazijachukuliwa na Halmashauri kwa ajili ya kwenda kutupwa.

Kutupa taka katika sehemu maalum

(2)Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi kuhakikisha kwamba anatupa uchafu, taka, maganda ya matunda, mabaki ya vocha za simu katika vyombo maalum vilivyowekwa kwa ajili ya kutunzia taka katika maeneo maalum yaliyotengwa.

Marufuku kutupa taka ovyo

(3)Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote kutupa taka au uchafu wowote au kuacha kuwepo takataka au uchafu kwenye nyumba, uchochoroni, kiwanja, mfereji wa maji ya mvua, barabara na maeneo ya nyumba au mahali popote pasipotengwa kwa shughuli hiyo;

Uhifadhi maji taka

26.-(1)Kila mmiliki wa nyumba anatakiwa kuhakikisha kuwa ana karo la kuhifadhi maji taka na atawajibika kunyonya maji taka pale karo linapojaa.

Kutiririsha maji taka

(2)Ni marufuku kutiririsha au kuelekeza maji, kutoka vyooni, bafuni, karoni, baada ya kufua au kuosha vyombo kwenda barabarani, uchochoroni, mtoni, kwenye vyanzo vya maji, menea ya wazi, mfereji wa maji ya mvua au sehemu yoyote isiyotengwa kuhifadhi maji taka;

Taka za viwanda

27. (1)Itakuwa ni marufuku kwa kiwanda chochote kutoa au kusababisha kutoa uchafu wa aina yoyote, maji machafu au harufu mbaya na kusababisha kero kwa wakazi wa eneo la Halmashauri.

(2)Ni wajibu wa kila mwenye kiwanda kuhakikisha kuwa taka kama vile vumbi, maganda, moshi na takataka nyingine zinazoweza

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

kuleta kero au adha kwa ujumla haziwafikii wala hazileti madhara kwa binadamu na viumbe wengine hai.

Uendeshaji
wa viwanda

(3)Ni marufuku kuendesha shughuli za karakana, mashine ya kusaga, kuranda mbao, kukamua maji ya matunda, kuchomelea vyuma au kuendesha shughuli yoyote inayozalisha uchafu ambao unaleta athari kwa binadamu na viumbe wengi katika maeneo ya makazi ya watu bila kuzingatia taratibu za ujenzi.

Ada ya
uzoaji taka

28.-(1)Halmashauri itatoza faini kwa mifugo yote inayozulula ovyo kwa viwango vilivyoainishwa katika jedwali la kwanza la Sheria Ndogo hizi.

(2)Ada ya kila mwezi italipwa kila tarehe 30 ya kila mwezi ndani ya mwezi husika na italipwa kwa Afisa muidhiniwa ambaye atatoa stakabadhi ya malipo yatakayolipwa na atajaza katika rejista ya wazalishaji taka.

(3)Endapo mzalishaji taka atakuwa hajalipa ada ya mwezi kufikia tarehe 5 ya mwezi unaofuata atakuwa ametenda kosa na atatozwa faini isiyozidi asilimia hamsini (50%) ya ada anayostahili kulipa.

(4)Iwapo mzalishaji wa taka atashindwa kulipia gharama ya huduma ya uzoaji taka kwa kipindi cha miezi miwili mfululizo Halmashauri itamchukulia hatua za kisheria ikiwa ni pamoja na kufikishwa mahakamani.

Uteuzi wa
wakala

29. Halmashauri inaweza kuteua kampuni, kikundi, kikundi cha jamii au Mtu binafsi kutekeleza majukumu yake chini ya Sheria Ndogo hizi.

SEHEMU YA IV
UJENZI NA MATUMIZI YA VYOO

Wajibu wa kuwa na choo na kukitumia 30.-(1)Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa nyumba au mpangaji kuhakikisha kwamba nyumba yake ina choo safi, imara na madhubuti kwa matumizi ya wakazi wa nyumba hiyo na kuhakikisha kinatumika wakati wote.

Umbali wa kujenga choo (2)Choo kinatakiwa kijengwe umbali usiopungua mita sitini (60) kutoka kisima au chanzo chochote cha maji kinachotumika kwa matumizi ya Nyumbani.

Vyoo vya umma 31. (1)Halmashauri inaweza kumruhusu mtu binafsi, vikundi vya watu au Taasisi kujenga vyoo vya Umma (Public toilet) katika maeneo ambayo Halmashauri itaona kuwa kuna haja ya kufanya hivyo.

(2)Vyoo hivyo vitamilikiwa na Halmashauri au kwa ubia na wajenzi na vitakuwa ni vya kulipia kama itakavyokuwa imeelekezwa na Halmashauri katika mkataba wake na mawalaka watakaopewa kusimamia vyoo hivyo.

Vyoo vya muda katika mikusanyiko (3)Itakuwa ni wajibu wa mtu, kikundi, Taasisi yenye lengo la kukutanisha watu kwa madhumuni ya ujenzi, sherehe au sehemu yoyote ambayo itakutanisha watu kwa muda maalum endapo eneo hilo hakuna choo cha kudumu kujenga vyoo kwa matumizi ya wakati huo kwa idhini na usimamizi wa Halmashauri

Vyoo katika majengo ya biashara (4)Kila mmiliki wa jengo la biashara atatakiwa kujenga vyoo viwili vyenye viwango vinavyokubalika chini ya Sheria Ndogo hizi kwa ajili ya matumizi ya jinsia za kike na kiume.

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Ilani ya
kujenga
choo

32.-(1)Endapo katika ukaguzi wa afya itagundulika kuwa nyumba yoyote haina choo, choo kilichopo kimejaa au hakifai kwa matumizi ya binadamu, Afisa Muidhiniwa atatoa ilani ya siku thelathini kwa mmiliki wa nyumba au mpangaji akiainisha masharti ya kurekebisha hali hiyo.

Kufungwa
kwa jengo

(2)Bila kuathiri masharti ya kifungu kidogo cha (1) Halmashauri inaweza kuamuru nyumba au jengo hilo lisitumike kwa shughuli za makazi au biashara hadi hapo hali hiyo itakapokuwa imerekebishwa.

Ilani ya
kuondoa
kero

33.-(1)Endapo Afisa Muidhiniwa atagundua kuwa eneo alilokagua lina kero yoyote atatoa ilani ya siku saba (7) kwa mmiliki wa nyumba, mpangaji, mtumiaji, na, au mtu yeyote anayehusika akimtaka kuondoa kero hiyo.

(2)Mtu yeyote atakayeshindwa kutekeleza masharti ya ilani aliyopewa ndani ya muda ulioainishwa kwenye ilani atakuwa ametenda kosa.

Mkurugenzi
kuteua
mkaguzi

34.-(1)Halmashauri inaweza kumteua mtu yeyote kuwa mkaguzi kwa ajili ya kufanya ukaguzi wa usafi katika eneo la Halmashauri.

Uwezo wa
kutoa
adhabu ya
papo kwa
papo

(2)Mkaguzi atakuwa na uwezo wa kutoa adhabu ya papo kwa papo kwa mtu yeyote atakayekutwa amechafua mazingira kwa kutupa takataka mahali popote pasiporuhusiwa.

(3)Faini itakayotozwa na mkaguzi haitazidi shilingi elfu hamsini.

Makosa

35. Mtu yeyote atakuwa ametenda kosa endapo;

(a) atamzuia au kujaribu kumzuia Afisa Muidhiniwa asitekeleze wajibu wake chini ya Sheria Ndogo hizi; au

(b) atamshawishi mtu au kundi la watu kumzuia Afisa

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

Muidhiniwa asitekeleze wajibu wake chini ya Sheria Ndogo hizi,

- (c) atamwaga takataka katika mtaa, mtaro wa maji ya mvua, uchochoroni, au mahali popote hadharani au katika eneo lolote la wazi bila idhini ya Halmashauri;
- (d) ataendesha biashara ya pombe ndani ya nyumba ya makazi;
- (e) atatirirsha maji machafu barabarani au katika eneo la nyumba ya jirani;
- (f) ataosha magari, kufua, kunywesha mifugo na kukoroga dawa za mimea ndani ya mito, mabwawa, lambo au ndani ya chanzo au kisima kinachotumika kwa matumizi ya binadamu;
- (g) atauza vyakula vilivyopikwa barabarani au nje ya majengo mengine;
- (h) atafanya matengenezo ya magari, pikipiki na mitambo, kuendesha shughuli za viwanda katika maeneo ya wazi, makazi, barabarani, uchochoroni, au katika maeneo yasiyotengwa kwa shughuli hizo bila kuzingatia taratibu za mipango miji;
- (i) ataanzisha au kufungua karakana katika majengo au majumba au maeneo ya makazi;
- (j) ataenda haja ndogo au kubwa hovyoy barabarani, uchochoroni, upenuni au mahali popote ambapo siyo chooni.
- (k) atashindwa kuhifadhi chakula kwenye kabati safi lililofunikwa na lenye kioo;

Adhabu

36. Mtu yeyote atakayekwenda kinyume na masharti ya Sheria Ndogo hizi atakuwa ametenda kosa na akipatikana na hatia atatozwa faini isiyozidi shillingi elfu hamsini(50,000/=)au kifungo cha miezi

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

sita jela au adhabu zote mbili kwa pamoja yaani faini na kifungo.

JEDWALI LA KWANZA

(Chini ya kifungu cha 28)

ADA YA UZOAJI TAKA

<i>Na</i>	<i>Aina ya Biashara</i>	<i>Ada kwa mwezi</i>	<i>Ada kwa mwaka</i>
1.	Pombe za Kienyeji	1,000.00	12,000.00
2.	Maduka ya rejareja	2,000.00	24,000.00
4.	Ghala za mbao	2,000.00	24,000.00
5.	Restaurant(mgahawa)	2,000.00	24,000.00
6.	Maduka ya jumla	5,000.00	60,000.00
7.	Mashine za kusaga/kukoboa	3,000.00	36,000.00
8.	Nyumba za kulala wageni	5,000.00	60,000.00
9.	Wiwanda vidogo	3,000.00	36,000.00
10.	Wiwanda vikubwa	10,000.00	120,000.00
12.	Baa zote za pombe za kigeni/grocery	5,000.00	60,000.00
14.	Ususi/vinyozi (salon)	2,000.00	24,000.00
15.	Gereji	5,000.00	60,000.00
18.	Maduka ya nyama(Butcher)	2,000.00	24,000.00
21.	Wauza mkaa jumla	3,000.00	36,000.00
23.	Vituo vya kuuza mafuta	3,000.00	36,000.00
24.	Zahanati binafsi	5,000.00	60,000.00
25.	Hospitali/vituo vya afya binafsi	10,000.00	120,000.00
27.	Ghala	5,000.00	60,000.00
28.	Machinjio	5,000.00	60,000.00

Sheria Ndogo za (Afya na Usafi wa Mazingira) za Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Tangazo la Serikali Na. 583 (Linaendelea)

29.	Shule/vyuo binafsi	5,000.00	60,000.00
30.	Nyumba za makazi	1,000.00	12,000.00
32.	Biashara nyinginezo	1,000.00	12,000.00
31.	Ada ya ushuru wa dampo	5,000.00 kwa tripu	

Nembo ya Halmashauri ya Wilaya ya Geita imewekwa katika Sheria Ndogo hizi kufuatia azimio lililopitishwa katika mkutano wa Halmashauri uliofanyika tarehe 29 Aprili 2015 na kubandikwa mbele ya:-

ALI A. KIDAKWA
Mkurugenzi
Halmashauri ya Wilaya ya Geita

Dodoma,
3 Novemba, 2015

MH. MIZENGO P. PINDA (MB.)
Waziri Mkuu